

www.vg.no

kultur & trend

Gammel strikk i ny form

STRIKK FOR BARN: Tove Fevang har redesignet gamle strikkemønstre og tilpasset plaggene til dagens behov.

Av SØLVI WÆRHAUG og NILS BJÅLAND (foto)

Tove Fevang (54) graver i arkivene til SandnesGarn og tilpasser gamle strikkemønstre til vår tid.

– Det har vært kjempespennende å gå igjennom arkivet til SandnesGarn, det er en kulturskatt. Det har også vært en reise i min egen barndom. Anethvert mønster husket du igjen, så det er utrolig morsomt, sier Tove Fevang.

Designeren og håndarbeidspesialisten kommer i høst med en bok om klassisk småbarnstrikk basert på arkivfunnene. SandnesGarn fyller 125 år i år, bedriften har produsert garn siden 1888 og er Skandinavias største garnprodusent.

Tove Fevang har utgitt en rekke bøker om ulike typer håndarbeid, som er solgt i mellom 300 000 og 400 000 eksemplarer. Hun har lesere i utlandet også. I USA er hun aktuell med to heklebøker og hun er også utgitt i Sverige, Finland, Tyskland og i Frankrike.

Variert

I 2012 kom Fevangs første bok basert på mønstrene til SandnesGarn. Den tok for seg strikkeplagg til barn i størrelse to til åtte år. Høstens bok har mønstre fra null til fire år.

– Jeg har tatt et grovutvalg på rundt hundre mønstre og gikk ned til 25. Tanken er at modellene skal være forskjellige: plagg med isatte ermer, rundfelling og raglanfelling, ulike typer gensere og jakker. Noe av dette har vært borte lenge, som raglanfelling. Ho-

vedtyngden av oppskriftene er fra 50-tallet, sier hun.

– **Det er enda eldre oppskrifter?**

– Ja, det finnes utrolig mye fint til baby, helt fra 1920 og -30-tallet, så det spørs om det ikke kommer en bok til baby også. SandnesGarn hadde dessverre en brann som ødela arkivene, og dermed forsvant masse kulturhistorie. Det eldste materialet har de veldig lite av, og det har vi prøvd å finne litt rundt omkring. Det er privatpersoner som har en del.

Selbu og Østen

– **De gamle mønstrene ble vel til etter tradisjonelle oppskrifter?**

– Ja, den gamle fiskergenseren, Mariusgenseren, Setesdalskofta er tradisjonelle ting som har gått igjen i historien både i broderi og strikk.

– **Motiv med reinsdyr og roser er gammelt?**

– Reinsdyr går igjen på veldig mye, også på gamle votter, jakker og gensere til voksne. Attebladrosen har vi i Selbu-votten og overalt, også i broderier. Man finner attebladrosen på votter tilbake på 1800-tallet. Vi har trodd at attebladrosen er erkenorsk, men kommer du til Østen finner du akkurat det samme. Ting vandret like mye før som det de gjør i dag.

– **I Selbu-strikk finner man Odins ravner Hugin og Munin. Kan mønstret komme fra norrøn tid?**

– Jeg tror at det er mulig. Man har alltid brukt det man er opptatt av, det som er nært oss i motivene. En av genserne har seilbåt i mønsteret, det er et tradisjonelt motiv fra hverdagen. De gamle mønstrene er like moderne og fine i dag som de var den gangen de ble laget, sier Tove Fevang.

Hun har gitt de gamle mønstrene en moderne pass-

form. Før var ermene på strikkeplagg mye kortere og videre, det samme gjaldt bolen.

– I tillegg er garnet og strikkefastheten annerledes. Garnet har forandret seg med tiden, kvaliteten ikke minst. Før hadde vi jo bare ull og syntetisk, nå er det ull, blanding av ull og bomull, og alpaka som er et kjempepopulært garn. Alpaka er ikke ull, det er hår som er hult så det varmer mye bedre enn ull. Ikke klør det heller, alpakaen er fantastisk. Så det er vesentlige forskjeller på garn nå og den gang, sier Tove Fevang.

Garnsalget øker

Strikkebølgen som har gått over landet de siste årene ser ikke ut til å bli mindre. Garnsalget øker, det strikkes på fotballkamper, på trikken og på venteværelser igjen. Og Strikkesida på Facebook har for eksempel 30 000 medlemmer.

– Det er kommet til så mange unge og det er veldig morsomt, for de har ikke lært det noe særlig på skolen slik som vi gjorde. De kan ikke strikke-terminologien heller, og det byr på noen utfordringer. Det har vært så utrolig mange forkortelser i strikkeoppskriftene, men jeg utelater mest mulig forkortelser for å gjøre det enkelt å forstå, sier Tove Fevang.

Det er ikke bare strikking som er populær aktivitet, det hekles og sys, og interessen for matlagning og gammelt håndverk er stor.

– Alt henger sammen – tilbake til basic. Folk trenger å ha noe å gjøre – noe de kan ha i hendene som de ser et konkret resultat av, sier Fevang.

rampelys FAKTA

TOVE FEVANG, designer, forfatter og frilansjournalist, født i Tønsberg 2/12- 1959.

■ Utdannet innenfor tekstil, broderi og design i Norge og i USA. Skriver fast i Quiltemagasinet og leverer stoff til flere ukeblader.

■ Har utgitt 15 håndarbeidsbøker om ulike tema: lappeteknikk, hekling, strikking, Hardangersøm, korssting, applikasjon, søm med overlock, barns festdrakter.

■ Siste bok er «Klassisk barnestrikk» (2012). Neste bok er «Klassisk småbarnstrikk som kommer i september. Bor i Asker med sin ektemann.

rampelys FAKTA

STRIKKING Det er usikkert hvor gammel teknikken er og hvor den oppsto.

■ I Europa har strikking vært kjent siden middelalderen.

■ Den ble i begynnelsen utført av mannlige profesjonelle håndverkere.

■ I Paris organiserte de seg allerede i 1268. Strikkingen spredte seg til en rekke europeiske land i løpet av 1300-, 1400- og 1500-tallet.

■ Den eldste bevarte rest av et strikket plagg i Norge, er funnet i Bergen. Den havnet i jorden en gang mellom 1476 og 1525.

Store norske leksikon

KLASSIKER: Sivert Seiness og Idun Trohaug i gensere i patentstrikk med raglanermer. Mønsteret stammer fra tidlig 1960-tall. Foto: GEIR ARNESEN

SKAUGUM: Live Freding og Nicolai Gjerpen-Huser iført gensere i 2013-utgaven av Skaugum-mønsteret. Foto: GEIR ARNESEN

SKAUGUM: Gensere og lue i ulike farger i Skaugum-mønster, fra ca. 1970.

STRIKK: Oscar og Nicolai Gjerpen-Huser i henholdsvis Sailor-genser fra ca. 1950 og V-jakke med innsatte ermer fra slutten av 1940-tallet. Live Freding har kjole med rundfelling fra 1982. Tove Fevang har redesignet mønstrene slik at de passer vår tids klesmote. Foto: GEIR ARNESEN

POLAR: Oscar Gjerpen-Huser i genser med snømenn på. Mønsteret Polar er fra tidlig på 1960-tallet. Foto: GEIR ARNESEN

Bildene er fra Tove Fevangs kommende bok «Klassisk småbarnstrikk» og trykkes med tillatelse av Det norske Samlaget.

GURO: Genser og lue i Guro-mønster fra ca. 1970.

FANA: Fanamønster i kofte, genser og lue fra 1952.

Hobbylykke i bokform

Av SØLVI WÆRHAUG
Arne & Carlos kommer med sin femte håndarbeidsbok i høst.

De har hatt stor suksess med sine tidligere bøker og har solgt over 100 000 eksemplarer i Norge. Bøkene deres, «Julekuler», «Strikke-dukker», «Påske hele året» og «Håndarbeid i hagen», har også funnet veien til utlandet. De er solgt til forlag i 11 land. Deres neste bok har mønstre til votter, luer, små puter, bamser og mer, og modellene er inspirert av gamle mønstre fra Setesdal.

Trine Angelsen er også inspirert av gamle plagg og tradisjonelle mønstre. Hun kommer med sin andre strikkebok i høst med myke plagg til barn og voksne.

Her er noen av høstens nye håndarbeids- og hobbybøker:
ARNE & CARLOS: «Med inspirasjon fra Setesdal» Nye strikkeplagg basert på mønstrene fra Setesdal.
TRINE ANGELSEN: «Strikkelyk-

ke» Fra festdrakter til barn til klassiske gensere.

ELINE OFTEDAL: «Marius - Setesdal - Fana- Voss» Norske tradisjonsmønstre brukt i småstrikk.

LESLEY STANFIELD/ MELODY GRIFFITHS: «De beste strikkemønstrene» 30 strikkemønstre for enhver strikker.

TONE RØRSETH: «Ull i alle varianter» Masse ideer til hva ull og ullfilt kan brukes til.

DEBBIE BLISS: «Strikkede gaver» 30 strikkemønstre til barn og voksne, kosedyr og småting.

TONE TOBIASSON/ INGUNN KLEPP GRIMSTAD: «100 % ull» Fra sau til produkter - en hyllest til norsk ull.

MARI MELILOT: «Hjemmesydd» Rom for rom med hjemmesydde ting.

GUNN MERETE ROLLI & ESKIL ROLL: «Bildilla» Om bilelskere, bilkunnskap og mekking på veteranbiler.

TRICIA GUILD: «Farger» Om hvordan farger kan brukes i interører og skape unike inntrykk.

SETESDAL: Setesdalmønster i genser og kofte fra slutten av 1950-tallet.

